

**تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۱» و «۴» بند «الف»
تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
(حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه و حداقل حقوق و
مزایای مستمر کارکنان دولت)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۸۹۵ کد موضوعی: ۲۹۰		شناسنامه گزارش
<p>عنوان گزارش: تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۱» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه و حداقل حقوق و مزایای مستمر کارکنان دولت)</p> <p>نام دفتر: مطالعات مدیریت (گروه منابع انسانی و امور استخدامی) مدیر مطالعه: سیدمجتبی شهرآئینی تهیه و تدوین کننده: سیدمجتبی شهرآئینی ناظران علمی: مهدی عبدالحمید، محمد عبدالحسین‌زاده، روح‌اله هنرور (ناظر علمی خارج از مرکز) اظهار نظر کنندگان: سیدمحسن میرباقری، علی صابری دمنه (دفتر مطالعات حقوقی) ویراستار تخصصی: _____ ویراستار ادبی: _____</p> <p>واژه‌های کلیدی:</p> <ol style="list-style-type: none">۱. نظام جبران خدمات کارکنان دولت۲. حداقل حکم کارگزینی۳. حداقل قرارداد منعقد ماهانه۴. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر۵. قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۲/۹</p> 		

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۲	مقدمه
۳	۱. پیشینه قوانین و مقررات حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقدۀ ماهانه کارکنان دولت
۵	۱-۱. حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت
۶	۱-۲. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقدۀ ماهانه کارکنان دولت
۹	۲. تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۱» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
۱۲	جمع‌بندی
۱۲	منابع و مآخذ

فهرست جداول

۴	جدول ۱. انواع حداقل حقوق‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت
۶	جدول ۲. حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲
۷	جدول ۳. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقدۀ ماهانه کارکنان دولت (مبالغ به ریال)

تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۱» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲»
قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه
و حداقل حقوق و مزایای مستمر کارکنان دولت)

چکیده

مطابق قانون بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت به مبلغ (۷۹.۲۷۰.۸۰۰) ریال تعیین شده است. این در حالی است که در تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، این مبلغ برای افراد جدیدالورود به نظام اداری کشور به مبلغ (۷۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده است. بنابراین حکم یادشده مغایر قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ارزیابی شده و نیازمند اصلاح است. فارغ از مغایرت قانونی مذکور، شایان ذکر است که در نظر گرفتن حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور به میزانی متفاوت با سایر کارکنان دولت، مغایر بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا و همچنین بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر رعایت عدالت‌محوری در نظام پرداخت و جبران خدمات ارزیابی می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود این موضوع در دستورکار هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین قرار گرفته و برای تجدید نظر به هیات وزیران ارسال شود.

خلاصه مدیریتی

در نظر داشتن سازوکارهایی به منظور تضمین اجرایی‌سازی صحیح قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی، یکی از ملزومات مهم نظام قانون‌گذاری کارآمد محسوب شده و در اصول هشتاد و پنجم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی نیز مورد توجه قرار گرفته است. براین اساس گزارش حاضر درصدد تبیین و تحلیل مغایرت‌های قانونی تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ با شماره ۳۶۰۷/ت۱۱۲۴هـ.خ، با جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور است. مطابق جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، به مبلغ هفتاد و نه میلیون و دویست و هفتاد هزار و هشتصد (۷۹.۲۷۰.۸۰۰) ریال تعیین شده است. این در حالی است که در بند «۶» تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، این مبلغ برای افرادی که در سال جاری استخدام یا در قالب قرارداد کار معین (مشخص) یا طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کارگیری

می‌شوند، به میزان هفتاد میلیون (۷۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده است. بنابراین حکم یادشده مغایر حکم قانونی جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ارزیابی شده و نیازمند اصلاح است. فارغ از مغایرت قانونی مذکور، شایان ذکر است که در نظر گرفتن حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور در سال ۱۴۰۲، به میزانی متفاوت با سایر کارکنان دولت، مغایر بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا و همچنین بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر رعایت عدالت‌محوری در نظام پرداخت و جبران خدمات ارزیابی می‌شود. همچنین تبعیض یادشده در خصوص سازوکار تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت می‌تواند موجب بروز نارضایتی در کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور شده و مطالبات گسترده‌ای را در خصوص لزوم همسان‌سازی این حداقل حقوق ایجاد نماید. بنابراین پیشنهاد می‌شود این موضوع در دستور کار هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین قرار گرفته و برای تجدید نظر به هیأت وزیران ارسال شود.

به موجب جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل حقوق سایر حقوق‌بگیران به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش یافته است. براین اساس در بند «۵» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲ نیز این حداقل حقوق به میزان بیست درصد (۲۰٪) رشد داشته است. بنابراین در بند «۵» تصویب‌نامه یادشده، حکم قانونی جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، در این خصوص رعایت شده است.

مقدمه

تعیین حداقل حقوق و دستمزد یکی از موضوعات مهم و چالش‌برانگیز سیاستی در حوزه نظام جبران خدمات کارکنان محسوب شده و پیشینه‌ای بسیار طولانی دارد. از جمله اهداف تعیین حداقل حقوق و دستمزد می‌توان به ساماندهی توزیع درآمد در جامعه و همچنین بهبود وضعیت معیشتی طبقات ضعیف حقوق‌بگیر اشاره نمود. اولین بار در دهه ۱۸۹۰ میلادی حداقل دستمزد در کشورهای نیوزیلند و استرالیا تعیین گردید و سپس به سایر کشورها تسری پیدا کرد. امروزه تعیین حداقل حقوق به یکی از ملزومات متداول در بسیاری از نظام‌های جبران خدمات کارکنان در دنیا مبدل شده و سازمان بین‌المللی کار نیز این مساله را به عنوان یک استاندارد بین‌المللی در این حوزه مشخص کرده است.^۱ تعیین حداقل حقوق و مزایا در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، یکی از سازوکارهای متداول به منظور تضمین تامین حداقل معیشت کارکنان و بازنشستگان بوده و در اسناد و سیاست‌های بالادستی نیز بر ضرورت استقرار کارآمد و عادلانه‌ی آن تاکید شده است. به عنوان مثال در مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رفع

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۷۱): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۷۹۴.

نیازهای ضروری همه افراد برعهده حکومت اسلامی قرار گرفته و در بند یک اصل چهل و سوم نیز، یکی از ضوابط اقتصاد، تامین نیازهای اساسی (مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده) برای همه در نظر گرفته شده است. همچنین در جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تامین اجتماعی بر ضرورت حفظ قدرت خرید اقشار ضعیف کارکنان و بازنشستگان دولت و در بند (۶) سیاست‌های کلی نظام اداری بر رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با توجه به تامین حداقل معیشت تاکید شده است.^۱ براین اساس در شرایط کنونی در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، انواع گوناگونی از حداقل حقوق‌ها در نظر گرفته شده است. یکی از حداقل حقوق‌های یادشده، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت بوده که در سال‌های اخیر در بند «الف» تبصره «۱۲» قوانین سنواتی بودجه به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. در این امتداد در جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت به میزان (۱/۲) برابر حداقل حکم کارگزینی حقوق‌بگیران سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری تعیین شده است. از سوی دیگر هیئت وزیران هر ساله به منظور اجرایی‌سازی احکام مربوط به حقوق و دستمزد کارکنان دولت، اقدام به تصویب و ابلاغ تصویب‌نامه‌ای در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت می‌نماید. این در حالی است که در تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ با شماره ۶۱۱۲۴/ت/۳۶۰۷ هجری شمسی مبلغ یادشده برای مستخدمین جدید و افراد به کارگیری شده در سال ۱۴۰۲، مغایر با مبلغ در نظر گرفته شده در جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، لحاظ شده و از این رو نیازمند اصلاح و بازنگری است. در این امتداد گزارش حاضر پس از بررسی پیشینه قوانین و مقررات ناظر بر تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت، به ارائه تحلیلی نظارتی در خصوص نحوه اجرایی‌سازی جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور پرداخته و همچنین پیشنهاداتی به منظور اصلاح وضعیت مذکور ارائه کرده است.

۱. پیشینه قوانین و مقررات حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت

در شرایط کنونی، در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، انواع گوناگونی از حداقل حقوق‌ها وجود دارند که هر یک از آن‌ها دارای نقش و کارکرد خاصی در نظام پرداخت کشور هستند. براین اساس در جدول ۱، انواع حداقل حقوق‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت در شرایط کنونی نشان داده شده است.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تامین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷.

جدول ۱. انواع حداقل حقوق‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت

ردیف	عنوان حداقل حقوق	مبنای قانونی شکل‌گیری در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان کشور
۱	حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ^۱)
۲	حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ^۲)
۳	حداقل حقوق ثابت و مزایای مستمر مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری	ماده «۷۶» قانون مدیریت خدمات کشوری ^۳
۴	حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی	ماده «۷۶» قانون مدیریت خدمات کشوری
۵	حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت
۶	حداقل حقوق و مزایای مشمولین قانون کار ^۴	ماده «۴۱» قانون کار ^۵
۷	حداقل حکم کارگزینی کارکنان نیروهای مسلح	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور) و تبصره «۳» ماده «۱۱۷» قانون مدیریت خدمات کشوری ^۶
۸	حداقل حقوق ثابت و مزایای مستمر کارکنان نیروهای مسلح	ماده «۷۶» و تبصره «۳» ماده «۱۱۷» قانون مدیریت خدمات کشوری
۹	حداقل حقوق سربازان وظیفه	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۷» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ^۷)

۱. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. حداقل حکم کارگزینی سال ۱۴۰۲ حقوق بگيران معادل (۱/۳) برابر حداقل حکم کارگزینی حقوق‌بگیران سال ۱۴۰۱ موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری مصوب ۱۴۰۱/۸/۸ خواهد بود. حکم این جزء شامل کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و تفاوت تطبیق موضوع بند «ی» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.

۲. حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به آخرین حکم حقوق سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور در سال ۱۴۰۲ معادل (۱/۳) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور با اعمال افزایش جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری خواهد بود.

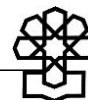
۳. حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی هر سال با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۴. با توجه به اینکه مطابق گزارش سازمان اداری و استخدامی کشور (۱۴۰۱) بیش از ۱۰۵ هزار نیروی کارگری در دستگاه‌های اجرایی کشور تا پایان سال ۱۴۰۰ بکارگیری شده‌اند، بنابراین حداقل حقوق و مزایای مشمولین قانون کار در نظام جبران خدمات کارکنان بخش دولتی نیز حائز اهمیت است.

۵. شورای عالی کار همه ساله موظف است، میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و یا صنایع مختلف با توجه به معیارهای ذیل تعیین نماید:

- ۱- حداقل مزد کارگران با توجه به درصد تورمی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود.
- ۲- حداقل مزد بدون آن که مشخصات جسمی و روحی کارگران و ویژگی‌های کار محول شده را مورد توجه قرار دهد باید به اندازه‌ای باشد تا زندگی یک خانواده، که تعداد متوسط آن توسط مراجع رسمی اعلام می‌شود را تأمین نماید.
- تبصره - کارفرمایان موظفند که در ازای انجام کار در ساعات تعیین شده قانونی به هیچ کارگری کمتر از حداقل مزد تعیین شده جدید پرداخت ننمایند و در صورت تخلف ضامن تأدیه مابه‌التفاوت مزد پرداخت شده و حداقل مزد جدید می‌باشند.
۴. در صورت موافقت فرماندهی کل قوا برای برخورداری کارکنان نیروهای مسلح از مقررات فصل دهم و سیزدهم این قانون، حداقل و حداکثر دریافتی آنان با رعایت مقررات ماده (۱۲۶) قانون اجا، امتیازات متعلقه به شغل و شاغل باتوجه به کیفیت خاص خدمتی در نیروهای مسلح با ضریب (۱/۲) محاسبه و پرداخت می‌گردد.

۷. در اجرای ماده (۴۹) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۲/۷/۲۹، در سقف اعتبارات مصوب مربوط دستگاه‌های ذیربط حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق غیرعملیاتی معادل شصت درصد (۶۰٪) حداقل دریافتی پایور، حداقل دریافتی ماهانه سربازان

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، از انواع حداقل حقوق‌های فوق‌الذکر، حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر و حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد شده ماهانه کارکنان دولت ارتباط بیشتری با موضوع مورد مطالعه در گزارش حاضر داشته و از این رو در ادامه با تفصیل بیشتری به تبیین آن‌ها پرداخته می‌شود. شایان ذکر است عدم توجه کافی به تفاوت‌های حداقل حقوق کارکنان دولت و حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت در سال ۱۴۰۱، موجب ارائه و بررسی دوفوریتی طرح استفساریه بند «ه» تبصره (۱۲) قانون بودجه ۱۴۰۱ شد و در نهایت این طرح توسط شورای نگهبان رد شد.^۲

۱-۱. حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت

براساس ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری^۳ حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلین دولت هر ساله با پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیات وزیران می‌رسد. همچنین براساس تبصره این ماده^۴ فوق‌العاده ایثارگری، موضوع بند (۲) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری^۵، فوق‌العاده سختی کار و کار در محیط‌های غیرمتعارف، موضوع بند (۳) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری^۶ و فوق‌العاده شغل، موضوع بند (۵) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری^۷ فوق‌العاده مستمر تلقی می‌شوند. براین اساس در صورتی که مطابق قواعد و مقررات نظام حقوق و مزایای فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری، مبلغ حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت کمتر از میزان حداقل یاد شده گردد، این میزان به حداقل مذکور رسانده می‌شود.^۸ براساس توضیحات یاد شده حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر، حداقل بخشی از اقلام پرداختی به کارکنان و بازنشستگان بوده و در نهایت مجموع مبلغ پرداختی به کارکنان و بازنشستگان دولت بیش از این مبالغ خواهد بود.^۹ شایان ذکر است به موجب جزء

وظیفه مجرد مشغول در مناطق عملیاتی معادل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) حداقل دریافتی پایور و حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه متأهل بدون فرزند معادل نود درصد (۹۰٪) حداقل دریافتی پایور میباشد.

۱. آیا مقصود قانونگذار از معادل حداقل حقوق کارکنان دولت در بند ه تبصره ۱۲، مبلغ ۵۶.۰۰۰.۰۰۰ ریال براساس جزء ۱ بند الف تبصره ۱۲ قانون بودجه ۱۴۰۱ می‌باشد؟

جواب: بله

۲. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری» ۱. کلیات و محورهای تصمیم‌گیری. شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴.

۳. حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی هر سال با پیشنهاد سازمان به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

۴. سقف حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر نباید از (۷) برابر حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر تجاوز کند. فوق‌العاده‌های مذکور در بندهای (۲)، (۳) و (۵) ماده (۶۸) فوق‌العاده مستمر تلقی می‌گردند.

۵. فوق‌العاده ایثارگری متناسب با درصد جانبازی و مدت خدمت داوطلبانه در جبهه و مدت اسارت تا (۱۵۰۰) امتیاز و به دارندگان نشان‌های دولتی تا (۷۵۰) امتیاز تعلق می‌گیرد. کارمندان و بازنشستگان که در زمان جنگ در مناطق جنگ‌زده مشغول خدمت اداری بوده‌اند به ازای هر سال خدمت در زمان جنگ (۱۲۵) امتیاز در نظر گرفته می‌شود.

۶. فوق‌العاده سختی کار و کار در محیط‌های غیر متعارف نظیر کار با اشعه و مواد شیمیایی، کار با بیماران روانی، عفونی و در اورژانس و در بخش‌های سوختگی و مراقبت‌های ویژه بیمارستانی تا (۱۰۰۰) امتیاز و در مورد کار با مواد سمی، آتش‌زا و منفجره و کار در اعماق دریا، امتیاز یاد شده با تصویب هیات وزیران تا سه برابر قابل افزایش خواهد بود.

۷. فوق‌العاده شغل برای مشاغل تخصصی، متناسب با سطح تخصص و مهارت‌ها، پیچیدگی وظایف و مسؤلیت‌ها و شرایط بازار کار با پیشنهاد سازمان و تصویب هیات وزیران برای مشاغل تا سطح کردانی حداکثر (۷۰۰) امتیاز و برای مشاغل همسطح کارشناسی حداکثر (۱۵۰۰) امتیاز و برای مشاغل بالاتر حداکثر (۲۰۰۰) امتیاز تعیین می‌گردد. این فوق‌العاده با رعایت تبصره این ماده قابل پرداخت می‌باشد.

۸. همچنین مطابق تصویب نامه در خصوص ضرب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۵۹۸۲۶/ت/۲۱۴۸۷ هـ حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت با احتساب فوق‌العاده‌های موضوع ماده (۶) قانون یاد شده، نباید از حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر قانون مدیریت خدمات کشوری کمتر شود.

۹. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تامین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷.

«۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور^۱، حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل حقوق سایر حقوق‌بگیران با بیست درصد (۲۰٪) افزایش، به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹,۶۵۸,۰۰۰) ریال تعیین شده است.

در سال‌های اخیر میزان حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی به شرح جدول ۲ تعیین شده است.

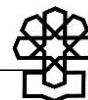
جدول ۲. حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (مبالغ به ریال)

ردیف	سال	حداقل حقوق حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر	مستند مقررات
۱	۱۳۹۷	۱۱,۲۳۰,۰۰۰	تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۷ مورخ ۱۳۹۷/۲/۵ - شماره ۱۴۸۹۶/ت/۵۵۳۱۳هـ.
۲	۱۳۹۸	۱۵,۶۳۰,۰۰۰	تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۸ مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۸ - شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵هـ.
۳	۱۳۹۹	۱۷,۹۷۴,۵۰۰	تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۹ مورخ ۱۳۹۹/۱/۲۰ - شماره ۳۷۱۸/ت/۵۷۵۹۳هـ.
۴	۱۴۰۰	۲۲,۴۶۸,۰۰۰	تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۵ - شماره ۸۰۱۳/ت/۵۸۷۰۸هـ.
۵	۱۴۰۱	۲۴,۷۱۵,۰۰۰	تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ.
۶	۱۴۰۲	۲۹,۶۵۸,۰۰۰	تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ - شماره ۳۶۰۷/ت/۶۱۱۲۴هـ.

۲-۱. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت

از سال ۱۳۹۹ به بعد، علاوه بر مفهوم حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر، در قوانین بودجه سنواتی با هدف حمایت بیشتر از طبقات ضعیف حقوق‌بگیر، مفهوم دیگری با نام حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وارد مفاهیم و واژگان نظام حقوق و مزایای بخش عمومی گردید. شایان ذکر است

۱. حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل حقوق سایر حقوق‌بگیران، حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرائی به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد.

که مفهوم حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه در مقایسه با حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر طیف وسیع‌تری از اقلام پرداختی به کارکنان نظیر کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد، موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری^۱ و فوق‌العاده ویژه، موضوع بند (۱۰) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری^۲ را در برمی‌گیرد. این در حالی است که حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه، الزاما شامل تمامی اقلام پرداختی به کارکنان حداقل‌بگیر نبوده و اقلامی نظیر اضافه‌کار، کارانه و سایر کمک‌های رفاهی، علاوه بر حداقل مذکور، به کارکنان مشمول قابل پرداخت خواهد بود.^۳ براین اساس در جدول ۳ میزان مبالغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت، و مستند قانونی تعیین آن، در سال‌های اخیر نشان داده شده است.

جدول ۳. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت (مبالغ به ریال)

ردیف	سال	مستند قانونی	حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت	منتخب متن احکام قانونی مرتبط
۱	۱۳۹۹	جزء (۱-۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور	۲۸,۰۰۰,۰۰۰	پس از اعمال افزایش ضریب حقوق به میزان پانزده درصد (۱۵٪) برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیأت علمی، قضات و کارکنان کشوری و لشکری شاغل در تمام دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی و حقوق بازنشستگان تربیتی اتخاذ نماید که با عنوان تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی (برای کارکنان رسمی و پیمانی) و قرارداد ماهانه (برای کارکنان قرارداد کار معین و کار مشخص و طرحی) به نسبت مدت کارکرد و حکم حقوق بازنشستگان متناسب سنوات خدمت قابل قبول از بیست و هشت میلیون (۲۸,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.
۲	۱۴۰۰	جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	پس از اعمال افزایش ضریب ریالی حقوق برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر موضوع جزء (۱) این بند و معادل افزایش ضریب ریالی برای افزایش حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی و پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد و حکم حقوق بازنشستگان متناسب سنوات خدمت قابل قبول، از سی و پنج میلیون (۳۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.

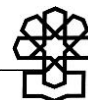
۱. کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد به کارمندان مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر می‌باشند معادل (۸۰۰) امتیاز و برای هر فرزند معادل (۳۰۰) امتیاز و حداکثر سه فرزند. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این بند استفاده می‌کنند به شرط ادامه تحصیل و نیز غیر شاغل بودن فرزند، (۲۵) سال تمام و نداشتن شوهر برای اولاد اناث خواهد بود. کارمندان زن شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر نبوده و یا همسر آنان معلول و یا از کار افتاده کلی می‌باشند و یا خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان هستند از مزایای کمک هزینه عائله‌مندی موضوع این بند بهره‌مند می‌شوند. فرزندان معلول و از کار افتاده کلی به تشخیص مراجع پزشکی ذی‌ربط مشمول محدودیت سقف سنی مزبور نمی‌باشند.

۲. فوق‌العاده ویژه در موارد خاص با توجه به عواملی از قبیل بازارکار داخلی و بین‌المللی، ریسک‌پذیری، تأثیر اقتصادی فعالیت‌ها در درآمد ملی، انجام فعالیت و وظایف تخصصی و ستادی و تحقیقاتی و حساسیت کار با پیشنهاد سازمان و تصویب هیأت وزیران امتیاز ویژه‌ای برای حداکثر (۲۵٪) از مشاغل، در برخی از دستگاه‌های اجرائی تا (۵۰٪) سقف امتیاز حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر مذکور در این فصل در نظر گرفته خواهد شد.

۳. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از افشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این افشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تامین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷.

ردیف	سال	مستند قانونی	حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت	منتخب متن احکام قانونی مرتبط
۳	نیمه اول سال ۱۴۰۱	جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	۵۶,۰۰۰,۰۰۰	ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به میزان ده درصد (۱۰٪) براساس آخرین حکم کارگزینی بگونه‌ای افزایش یابد که مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین(مشخص)، والدین شهداء و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه و شش میلیون(۵۶,۰۰۰,۰۰۰)ریال کمتر نباشد. تفاوت تطبیق موضوع ماده(۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.
۴	نیمه دوم سال ۱۴۰۱	بند (۱۰) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشگری	۵۶,۰۰۰,۰۰۰ +	افزایش‌های ناشی از اجرای این قانون از مابه تفاوت موضوع جزء (۱) فاقد بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور کسر نمی‌شود.
۵	۱۴۰۲	جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور	۱.۲ * (افزایش‌های ناشی از اعمال جزء «۱» قانون ترمیم حقوق + ۵۶,۰۰۰,۰۰۰)	ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. حداقل حکم کارگزینی سال ۱۴۰۲ حقوق بگیران معادل (۱/۲) برابر حداقل حکم کارگزینی حقوق‌بگیران سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشگری مصوب ۱۳۸۸/۸/۱۴۰ خواهد بود. حکم این جزء شامل کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد. تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و تفاوت تطبیق موضوع بند «ی» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.

۱. شایان ذکر است در جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، مبلغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت به میزان هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده بود.
 ۲. (۳۰۰۰) امتیاز برای کارمندان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶ و معادل ریالی امتیاز مذکور برای کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ و سایر مشمولان جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (به استثنای مشمولان قانون کار) و معادل ریالی (۲۱۰) امتیاز برای اعضای هیأت علمی و قضات، با عنوان «ترمیم حقوق»، به صورت ثابت در احکام کارگزینی و قراردادهای آنان درج می‌شود.

شایان ذکر است که افزایش بسیار زیاد^۱ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت در سال ۱۴۰۱ در دو مرحله (قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری) موجب برابری حقوق و مزایای بخش قابل توجهی از کارکنان دولت و عدم تأثیر ویژگی‌های شغل، شاغل و عملکرد در تعیین حقوق و مزایای این دسته از کارکنان شد.^۲ همچنین توجه به این نکته ضروری است که مبالغ تعیین شده برای حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت، ناخالص بوده و کسور قانونی بازنشستگی، بیمه تامین اجتماعی و خدمات درمانی از آن‌ها کسر خواهد شد.^۳

۲. تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۱» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

نظارت موثر بر اجرای صحیح قوانین، یکی از کارکردهای مهم قوه مقننه محسوب شده و نقشی کلیدی در ارتقاء کارآمدی و اثربخشی مجلس شورای اسلامی برعهده دارد.^۴ براین اساس قوه مقننه از ظرفیت‌های نظارتی متعددی نظیر تذکر شفاهی و کتبی، سوال و استيضاح، تحقیق و تفحص، رای اعتماد، نظارت رئیس مجلس بر مقررات و... برخوردار است.^۵ در این امتداد در بخش حاضر به تحلیل و بررسی نظارتی اجرایی‌سازی اجزاء «۱» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور پرداخته شده و در نهایت پیشنهادهایی به منظور رفع مغایرت‌های قانونی احصا شده مطرح شده است.

همان‌طور که در بخش قبل نیز اشاره شد، به موجب جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، حداقل حکم کارگزینی سال ۱۴۰۲ حقوق بگیران معادل (۱/۲) برابر حداقل حکم کارگزینی حقوق بگیران سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری تعیین شده است. مطابق جز «۱» قانون اخیرالذکر (۳۰۰۰) امتیاز برای کارمندان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و معادل ریالی امتیاز مذکور برای کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و سایر مشمولان جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (به استثنای مشمولان قانون کار) و معادل ریالی (۲۱۰) امتیاز برای اعضای هیأت علمی و قضات، با عنوان «ترمیم حقوق»، به صورت ثابت در احکام کارگزینی و قراردادهای آنان درج می‌شود. براین اساس با توجه به بندهای «۱»^۶ و «۲»^۷ تصویب‌نامه هیأت وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق

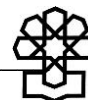
۱. به عنوان مثال برای کارمندان مذکور متاهل دارای دو فرزند، افزایش حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه، در نیمه دوم سال ۱۴۰۱، نسبت به سال ۱۴۰۰، با بیش از صد درصد (۱۰۰٪) افزایش همراه بود.
۲. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۸۲۹.
۳. شایان ذکر است با توجه به جزء «۱» بند «و» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، مبلغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه از پرداخت مالیات بر حقوق معاف است.
۴. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و بند (الف) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (سامانه‌های ثبت حقوق و مزایا و پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)). شماره مسلسل: ۱۸۲۵۸.
۵. پایگاه اطلاع‌رسانی مجلس شورای اسلامی (<https://www.parliran.ir/>)
۶. ضریب حقوق اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و قضات به میزان چهل و هفت هزار و هفت صد و پنجاه و چهار (۴۷,۷۵۴) ریال تعیین می‌شود.
۷. ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۰- از جمله کارمندان وزارت اطلاعات و شاغلین پست‌های سیاسی وزارت امور خارجه برای سال ۱۴۰۱ به میزان سه هزار و سیصد و پنجاه و سه (۳,۲۵۳) ریال تعیین می‌شود.

کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۱، میزان افزایش ناشی از جزء «۱» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری برای عموم کارکنان دولت، به میزان ده میلیون و پنجاه و نه هزار (۱۰,۰۵۹,۰۰۰) ریال و برای اعضای هیات علمی و قضات به میزان ده میلیون و بیست و هشت هزار و سیصد و چهل (۱۰,۰۲۸,۳۴۰) ریال تعیین می‌شود. بنابراین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، به مبلغ هفتاد و نه میلیون و دویست و هفتاد هزار و هشتصد (۷۹,۲۷۰,۸۰۰) ریال تعیین می‌شود. این در حالی است که در بند «۶» تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ با شماره ۶۱۱۲۴/ت/۳۶۰۷ هجری شمسی هر چند مبلغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲ به مبلغ هفتاد و نه میلیون و دویست و هفتاد هزار و هشتصد (۷۹,۲۷۰,۸۰۰) ریال تعیین شده، اما این مبلغ برای افرادی که در سال جاری استخدام یا در قالب قرارداد کار معین (مشخص) یا طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کارگیری می‌شوند، به میزان هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است. براین اساس بدون هیچ دلیل موجه و هیچ استناد قانونی مبلغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور متفاوت با سایر کارکنان در نظر گرفته شده است. بنابراین حکم اخیرالذکر، در بند «۶» تصویب‌نامه یادشده، مغایر با حکم قانونی جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ارزیابی شده و نیازمند اصلاح و بازنگری است. این در حالی است که فارغ از مغایرت قانونی مذکور، در نظر گرفتن حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور در سال ۱۴۰۲، به میزانی متفاوت با سایر کارکنان دولت، مصداق روشنی از ایجاد نظام اداری ناصحیح و بروز تبعیضات ناروا، موضوعات بندهای نهم^۳ و دهم^۴ اصل سوم قانون اساسی، است. این موضوع همچنین مغایر بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری^۵ مبنی بر رعایت عدالت‌محوری در نظام پرداخت و جبران خدمات ارزیابی می‌شود. شایان ذکر است با توجه به تاثیرگذاری قابل توجه سنوات خدمت در تعیین میزان حقوق و مزایای کارکنان دولت، کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور، جزء طبقات ضعیف حقوق‌بگیر محسوب شده و درصد مشمولین جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، در این طبقه‌ی حقوق‌بگیر، بیشتر از سایر طبقات حقوق‌بگیر است. همچنین تبعیض یادشده در خصوص سازوکار تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت می‌تواند موجب بروز نارضایتی در کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور شده و مطالبات گسترده‌ای

۱. مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ.

۲. پس از اعمال افزایش‌های موضوع بندهای فوق‌الذکر، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی، کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشگری (مصوب ۱۴۰۱/۰۸/۰۸) نباید از مبلغ هفتاد و نه میلیون و دویست و هفتاد هزار و هشتصد (۷۹,۲۷۰,۸۰۰) ریال کمتر شود و در صورت نرسیدن مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی افراد موصوف به رقم مذکور، مابه‌التفاوت آن تا مبلغ (۷۹,۲۷۰,۸۰۰) ریال با عنوان «تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۲» در احکام درج می‌شود. این میزان ثابت نبوده و با هر گونه تغییر در حکم کارگزینی مشمولین، مجدداً محاسبه می‌شود. حداقل مبلغ حکم کارگزینی یا قرارداد افرادی که در سال جاری استخدام یا در قالب قرارداد کار معین (مشخص) یا طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کارگیری می‌شوند، هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

۳. رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.
 ۴. ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضروری.
 ۵. رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با تأکید بر عملکرد، توانمندی، جایگاه و ویژگی‌های شغل و شاغل و تأمین حداقل معیشت با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی.

را در خصوص لزوم همسان‌سازی این حداقل حقوق ایجاد نماید. براساس توضیحات مطرح شده پیشنهاد می‌شود این موضوع در دستور کار هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین قرار گرفته و به استناد اصول هشتاد و پنجم^۱ و یکصد و سی و هشتم^۲ قانون اساسی و در اجرای ماده واحده قانون نحوه اجراء اصل هشتاد و پنجم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^۳ برای تجدید نظر و یکسان‌سازی حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه نیروهای جدیدالورود به نظام اداری کشور با سایر کارکنان دولت، به هیأت وزیران ارسال شود.

به موجب جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور^۴ حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل حقوق سایر حقوق‌بگیران به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد. در این امتداد در بند «۵» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ با شماره ۳۶۰۷/ت۶۱۱۲۴هـ، حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری برای کارمندان دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون و سایر مشمولین ماده مذکور به استثنای مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲ با بیست درصد (۲۰٪) افزایش نسبت به سال ۱۴۰۱، به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹.۶۵۸.۰۰۰) ریال و حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، با بیست درصد (۲۰٪) افزایش نسبت به سال ۱۴۰۱، به میزان شانزده میلیون و سی و چهار هزار و چهار صد (۱۶.۰۳۴.۴۰۰) ریال تعیین شده است. بنابراین حکم قانونی جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور در این خصوص رعایت شده است.

۱. سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیأتی واگذار کند ولی در موارد ضروری می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌نماید به صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود. همچنین مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب دائمی اساسنامه سازمانها، شرکتها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیونهای ذریب و واگذار کند و یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد. در این صورت مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور و یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیب مذکور در اصل نود و ششم با شورای نگهبان است. علاوه بر این، مصوبات دولت نباید مخالف قوانین و مقررات عمومی کشور باشد و به منظور بررسی و اعلام عدم مغایرت آنها با قوانین مزبور باید ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی برسد.

۲. علاوه بر مواردی که هیأت وزیران یا وزیر مأمور تدوین آیین نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود، هیأت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمانهای اداری به وضع تصویب نامه و آیین نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیأت وزیران حق وضع آیین نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد. دولت می‌تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیونهای مشتمل از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیسیونها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم‌الاجرا است. تصویب نامه‌ها و آیین نامه‌های دولت و مصوبات کمیسیونهای مذکور در این اصل، ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می‌رسد تا در صورتی که آنها را بر خلاف قوانین بیابد با ذکر دلیل برای تجدید نظر به هیأت وزیران بفرستد.

۳. تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت و مصوبات کمیسیونهای مذکور در اصل یکصد و سی و هشتم و نیز مصوبات موضوع اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می‌رسد در صورتی که رئیس مجلس آن را خلاف قانون تشخیص بدهد نظر خود را با ذکر دلیل به دولت اعلام می‌نماید، چنانچه این قبیل مصوبات بعضاً یا کلاً خلاف قانون تشخیص داده شوند حسب مورد هیأت وزیران و یا کمیسیون مربوطه مکلف است ظرف یک هفته پس از اعلام نظر رئیس مجلس نسبت به اصلاح مصوبه اقدام و سپس دستور فوری توقف اجراء را صادر نماید.

۴. حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل حقوق سایر حقوق‌بگیران، حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد.

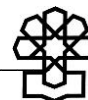
۵. حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری برای کارمندان دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون و سایر مشمولین ماده مذکور به استثنای مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و حداقل حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲ به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹.۶۵۸.۰۰۰) ریال و حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، به میزان شانزده میلیون و سی و چهار هزار و چهار صد (۱۶.۰۳۴.۴۰۰) ریال تعیین می‌شود.

جمع‌بندی

در سال‌های اخیر ساماندهی مناسبات حقوق و مزایای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر دولت در قوانین بودجه سنواتی، به یکی از مؤثرترین و در دسترس‌ترین راهکارهای ارتقای عدالت‌محوری در نظام جبران خدمات کارکنان دولت مبدل شده و در این امتداد در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور نیز سیاست‌های متعددی در این خصوص اتخاذ شده است. براین اساس در اجزاء «۱» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، احکامی در خصوص تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه و حداقل حقوق و مزایای مستمر کارکنان دولت، به عنوان یکی از مهمترین محورهای تنظیم مناسبات نظام جبران خدمات کارکنان دولت در این قانون، مطرح شده است. در این راستا به موجب جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲ به مبلغ هفتاد و نه میلیون و دویست و هفتاد هزار و هشتصد (۷۹.۲۷۰.۸۰۰) ریال تعیین شده است. این در حالی است که در در بند «۶» تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، این مبلغ برای افرادی که در سال جاری استخدام یا در قالب قرارداد کار معین (مشخص) یا طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کارگیری می‌شوند، به میزان هفتاد میلیون (۷۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین شده است. براین اساس بدون هیچ دلیل موجه و هیچ استناد قانونی مبلغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور متفاوت با سایر کارکنان در نظر گرفته شده است. بنابراین حکم اخیرالذکر، در بند «۶» تصویب‌نامه یادشده، مغایر با حکم قانونی جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ارزیابی شده و نیازمند اصلاح و بازنگری است. این در حالی است که فارغ از مغایرت قانونی مذکور، در نظر گرفتن حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان جدیدالورود به نظام اداری کشور در سال ۱۴۰۲، به میزانی متفاوت با سایر کارکنان دولت، مصداق روشنی از ایجاد نظام اداری ناصحیح و بروز تبعیضات ناروا، موضوعات بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، است. این موضوع همچنین مغایر بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر رعایت عدالت‌محوری در نظام پرداخت و جبران خدمات ارزیابی می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود این موضوع در دستور کار هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین قرار گرفته و برای تجدید نظر و یکسان‌سازی حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه نیروهای جدیدالورود به نظام اداری کشور با سایر کارکنان دولت، به هیأت وزیران ارسال شود.

منابع و مآخذ

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸.
۲. سیاست‌های کلی نظام اداری، ابلاغی ۱۳۸۹.
۳. سیاست‌های کلی تامین اجتماعی، ابلاغی ۱۴۰۱.
۴. قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶.

۵. قانون کار، مصوب ۱۳۶۹.
۶. قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، مصوب ۱۴۰۱.
۷. قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مصوب ۱۴۰۰.
۸. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، مصوب ۱۳۹۹.
۹. قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، مصوب ۱۳۹۸.
۱۰. قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، مصوب ۱۴۰۱.
۱۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور.
۱۲. طرح استفساریه بند «ه» تبصره (۱۲) قانون بودجه ۱۴۰۱.
۱۳. قانون نحوه اجراء اصل هشتاد و پنجم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸.
۱۴. تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ - شماره ۳۶۰۷/ت/۶۱۱۲۴هـ.
۱۵. تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۱، مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ.
۱۶. تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۰، مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۵ - شماره ۸۰۱۳/ت/۵۸۷۰۸هـ.
۱۷. تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۹، مورخ ۱۳۹۹/۱/۲۰ - شماره ۳۷۱۸/ت/۵۷۵۹۳هـ.
۱۸. تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۸، مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۸ - شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵هـ.
۱۹. تصویب‌نامه هیات‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۷، مورخ ۱۳۹۷/۲/۵ - شماره ۱۴۸۹۶/ت/۵۵۳۱۳هـ.
۲۰. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری» ۱. کلیات و محورهای تصمیم‌گیری. شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تامین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۲. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۷۱): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۷۹۴. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۳. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۸۲۹. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۴. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و بند (الف) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (سامانه‌های ثبت حقوق و مزایا و پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)). شماره مسلسل: ۱۸۳۵۸. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۵. سازمان اداری و استخدامی کشور. (۱۴۰۱). سال‌نامه آماری نظام اداری کشور سال ۱۴۰۰. (تهیه‌کننده: معاونت حکمرانی الکترونیک و هوشمندسازی نظام اداری، دفتر توسعه حکمرانی داده مبنای).
۲۶. پایگاه اطلاع‌رسانی مجلس شورای اسلامی (<https://www.parliran.ir>)

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir